

A siófoki fehér terroristák foglárja.

**

Elmondja a szörnyűségek krónikáját. — Kivégzése elől megszökött a fehérektől.

A polgári lapok általában és még a tulajdonosi származása olvasóik zömét tekintve, úgynevezett zsidó lapok alig valami kivétellel nem tudnak a fehér terrortól. Hasábjai és oldalai telve vannak a kommun szennyesével, a Lenin-függő garázdálkodásaival, de azon túl semmi följegyezni valójuk. Az, aki csak ezeket a lapokat olvassa és nem látja, nem hallja az azóta történtek áldozatainak sebeit és sirását, bátran azt hihetné, hogy amióta Kun Béla kitérte a lábát Magyarországon területéről, itt teljes a személy- és vagyonbiztonság és hogy itt semmiféle baj és viszálly által meg nem zavart béke és boldogság uralkodik. Pedig hát a kommun bukása óta úgy méreteiket, mint áldozataikat, valamint tettéseiket tekintve, ugyancsak szellemi büntények színhelye ez a szerencsétlen ország, amely büntényekről meg kell jegyeznünk, hogy ezek nemcsak politikai, hanem egyenesen jogtalan vagyonszerzésre irányuló, a polgári és reakciós fölfogás szerint is megbecsületlenítő cselekedetek. Napról napra jutnak el hozzánk a részletek arról a rettenetes emberirtásról, amelyet a fehér terror Dunántúl rendezett és most is rendez.

Alig hihetők ezek a részletek és amikor előttünk állott

Hayden István, a fehér terroristák siófoki foglára,

aki a keddről szerdára virradó éjszaka saját kivégzése elől szökött meg Siófokról és előadta személyes meggyőződésén alapuló tapasztalatait, ha nem lettek volna nála igazoló okmányai és előadását nem erősítette volna meg felesége, aki vele együtt megjelent nálunk, alig tudunk volna hitelt adni szavainak, amelyekkel a fehér gárda véres szörnyűségeivel teli büntényeit elmondta. Azonban hadd beszéljen Hayden István és hadd tudja meg ennek a szereplő tanúnak az előadásából Friedrich István miniszterelnöki szerepben tetszelgő gépgyáros, hogy a meg nem szállott Magyarországon a fehér terror emberéletben és vagyonban vandál pusztítást vitt véghez és visz most is véghez.

Hayden István elbeszélését okmányokkal és feleségének kiigazító részleteivel megerősítve, a következőket mondta el:

A háború alatt a 8. honvédszároknál szolgáltam mint őrmester. A háború utolsó esztendejében a katonai rendőrséghez kerültem és mint bünygyi nyomozó a keleti pályaudvaron tettem szolgálatot. A Károlyi-kormány alatt az államrendőrséghez vettek föl a bünygyi nyomozóosztályba mint detektívet és mint ilyen, soha semmiféle politikai természetű ügyben nem jártam el. Amikor a proletárdiktatúrát kiáltották és az egész rendőrséget fölcsatolták, engem is elbocsátottak a szolgálatból. Mint több volt detektívtársam, én is kérvénnyel fordultam a vörös őrség parancsnokságához, hogy újra alkalmazzanak, de ottan azt a választ kaptam, hogy minden helybe van töltve, de előjegyzésbe vettek. Később azután értesítést kaptam, hogy a terrorosztályhoz vettek föl nyomozónak. Ekkor már tudtam, hogy kik a Lenin-függő, nem álltam közéjük, inkább elbújtam Siófokra. Itt éltam teljes négy hónapig, kenyeremet élelmiszerzállítással kerestem meg és azontúl, hogy a detektíveknek segítségére voltam egy többszörös rablógyilkos és egy nemzetközi zsebtolvaj kézrekerítésében,

soha semmiféle vonatkozásom nem volt a proletárdiktatúrával.

Amikor a fehérek Siófokra jöttek, azonnal jelentkeztem náluk, előadva az itt elmondottakat. A fehérek azonnal letartóztattak. Másfél napig tartott, amíg a feleségem Budapestről elhozta az igazolványaimat, a fehér terroristák fogdáijában tartottak fogva. A cellában, amelyben tartózkodtam egy éjszakán keresztül:

a falon, sorjában, nyolc akasztott ember lógott.

A földön pedig egy 32 sebbel megölt ember hevert.

Hayden István neje közbeszólt:

— Amikor a századostól férjemért mentem, majd előjuttam a szörnyűségtől, amikor ott láttam az akasztott embereket. A férjem egész testében reszketett, úgy odavolt.

Hayden István folytatta:

— A fogságból szabadon engedtek, de azért nem eresztettek el. Mint a fogház kulcsárát, beosztottak a siófoki rendőrséghez. Az összes foglyokat nekem adták át. Az őrzésemre bíztak egy éjjel 47 embert, akiket Veszprémből és Balatonfüredről hoztak. Ez augusztus vége felé volt. Az augusztus 26-áról 27-ére, szombatról vasárnapra virradó éjszaka 2 órakor Freisber-

ger százados azzal jött hozzám, hogy a foglyok közül 42-öt elvisz. Tartottam magam a parancshoz és írásbeli utasítást kaptam.

— Fogd be a pofád, — felelték nekem a tisztetek, — mert különben te is közéjük kerülész.

Nem volt más tennem, mint kiadnom a 42 embert.

Freisberger százados, Lészay főhadnagy, határrendőrségi főfelügyelőhöz fordulva, így szólt: — Lészay, add bizom őket.

A 42 ember közül 14–15 volt zsidó, a többi pedig valamennyi keresztény munkásember. Husz szoronyos határrendőr közrefogta őket és a Siófok és a gyermekmenhely között lévő erdőbe vitték a szerencsétleneket, akik között egy ügyvéd is volt, egy féllábu rokkant. Az erdőben Lészay főhadnagy mindegyik kezében egy-egy ólomvégű bottal, ütni-verní kezdte az összekötözött foglyokat, akik közül többen elájultak. A határrendőrök bajonettel rontottak az áldozatokra és valamennyit, négy ember kivételével leszúrtak. Ezt a

négy embert kegyelemből fölakasztották,

mert látva társaik sorsát, térdre esve könyörögtek a mérséklást vezető főhadnagynak, hogy ne ilyen halált juttasson nekik. A négy között volt egy Halász nevű takarékpénztári igazgató. A halottakat egy közös árokba temették.

Augusztus közepe táján a Rónai-század 36 embert vőgeztetett ki egyszerre ilyen módon, az úgynevezett Csibetelepen. Ezeknél, valamint valamennyi transzportnál ugyanaz volt a keresztények és zsidók számaránya, mint az előbb említettéknél. Ez alkalommal saját szememmel láttam és saját fülemmel hallottam, amint

a tiszték kirabolták az áldozatokat.

A foglyokról lerángatták a ruhájukat, elszedték a pénzüket és ékszereiket, aztán a zsákmányon heves szítkok között összevesztek egymás között.

Augusztus végén 16 embert vittek így el, szeptember 1-én 12-öt végeztek ki, ezek között Szamuely Zoltánt, akikt Balatonlelén fogtak el. Ezeket a nagy számokon kívül általában minden napra esett egy-két kivégzés. A Szamuely Zoltán kivégzése után három hétre végeztek ki ennél Balatonlelén szállásadót, Kövess Jánost és nejét. Amikor Freisberger százados kiadta erre a parancsot, az a főhadnagy, aki a parancsot átvette, megsajnálta az asszonyt.

— Ez a szegény asszony semmiről sem tehet, hagyjuk talán.

Freisberger azonban türelmetlenül intett.

— Ki kell végezni, mert a három hét alatt mindent látott és tud.

Tudomásom szerint két hónap alatt több mint 200 embert vittek el és végeztek ki

a négy fogdából, amelyben a siófoki fehér terroristák foglyokat tartják. A Prónay, Madary és Freisberger különítménye mindenkit, akire rámondottak, hogy kommunista vagy szocialista, kivégezték. Így lelke halálát egy Magyar nevű uradalmi inébő, továbbá egy Somogyi nevű ember és mások. Mint mindegyiket, ezeket is kirabolták és épp ennek a Somogyinak a kivégzésével kapcsolatban történt a következő eset: Somogyi felesége a kivégzés után négy nappal kis gyermekével együtt lejött Siófokra, a férje után. Az utcán végigmenve, egy csoport katonát láttak, akik beszélgettek. Az asszony odament hozzájuk, hogy utbaigazítást kérjen tőlük, amikor az egyik katonára odaszól egy másikhoz: Mondd csak, hány óra van? A kérdezett katonára, egy őrmester, kivette az óráját és megnézte. Ekkor a gyerek elküldte magát:

— Mama, nézd,

a papa órája!

Az őrmester meghökken, aztán félrehívta az asszonyt és elmondta neki a kivégzés körülményeit, a helyet, ahol férje el van temetve, valamint azt is, hogy nem ő volt az, aki urát kirabolta. Az óráát, ugymond, egy bajtársától kapta ajándékba és azonnal vissza is adta az asszonynak.

A Madari különítmény végzett László Andor főhadnaggyal. (Ennek sorsát a Népszava esztörtéki számában jelentés cím alatt megjelent cikk ismertette. — A szerk.) László Andort Sompusztán végezték ki, ezt a következőkből tudom: A Prónay-különítményt legutóbb rablás címén letartóztatták és az én fogdámban helyezték el. Ez

csak olyan formai letartóztatás

volt, tudtam és ők is tudták, hogy senkinek semmi baja nem esik. Amint hogy egy pár nappal rá szabadon is engedték, sőt mint fogház-örseget hozzám osztották be őket.

A letartóztatottak között volt egy, akinek feltűnően jó, barna civil kabátja volt. Megkérdeztem, hogy honnan koritette, amire ez dicsekedve elmondotta, hogy „nagy gazember volt a gazdája, egy zsidó főhadnagy” és dicsekedve tette hozzá: „Még úgysem vágtam pofon főhad-

nagyot, akkor megdöntem”. Aztán körülményesen elmondta, hogy Sompusztán utcájában, amikor László Andort kísérték, megállapodtak a foglyunkkal és ítéssel arra kényszerítették, hogy ő maga ássa meg sírgödörét. Félig meg is ásta a sírgödört, de tovább nem bírta, amire bajonettszúrással kivégezték.

Idejeimet teljesen fölkötötték a látottak és hallottak. Közben a tisztékkel és a határrendőrökkel volt állandóan bajom. Igen gyakran mulattak, berugtak és

részem állapotban a mulatságuk teteje

volt, hogy a foglyokat kivették és halálra kínozták. Minden alkalommal igyekeztem nekik ellentánni és ilyenkor mindig azzal mentek Prónay századoshoz, hogy megbízhatatlan vagyok és hogy dobjanak ki. Négyezer tartóztatottak le ilyenformán, de mindig kieresztették. Végre is új beosztást kaptam, a géppuskákhoz tettek át.

Azonban nekem

elég volt a fehér szolgálatból,

amely súlyos beteggé tett. Elmentem az orvoshoz és bizonyítványt kértem tőle, hogy ezzel azután elbocsátásomat kérem. Freisberger százados tudomást szerzett erről és letartóztatott.

— Majd meggyógyítlak, sohasem lesz többé beteg, megdögölsz, fenyegetőzött, mikor elébe vezettek.

Elvették mindenemet, 4000 korona pénzümet, amiből 2800 korona kékpénz volt. Elmenet halottam, amint odaszólt valakinek:

— Ezt el kell hallgattatni, majd

elküldjük fürdeni a másvilágra,

legalább nem jár majd a pofája.

A tapasztaltakom okúla, tudtam, hogy milyen sors vár reám. Raportra jelentkeztem és könyörögtem neki, hogy bocsásson el, ne bántson, hiszen nem vétettem semmit.

— Majd elbocsátlak, ha megfeketedél, — felelte nekem.

Rá két napra maga elé vezetett és egy táviratot olvasott föl nekem, amely szerint én, Hayden István, Veszprémben terrorista voltam és a háborúban egy főhadnaggyal meggyilkoltam.

Magamból kikelve tiltakoztam, piszkos, alias rágalmozónak neveztem, aki ezt állítja rólam, majd a táviratot kértam Freisbergertől, hogy hadd lássam én is, mi áll benne.

Ez magát nem érdekli, felelte Freisberger és elküldött anélkül, hogy a táviratot láttam volna.

Már tudtam, hogy itt semmi ingalomra nem számíthatok. Feleségemnek sikerült hozzám bejutnia fogságomba, amely a Balaton partján levő barakban volt. Megkértem, hogy hozza el saját szobám kulcsát, egy reszelőt és a revolveremet, mind a 40 tölténnyel, amely odahaza volt. A feleségem előre elment Budapestre. A kulcsot kiereszttem a szükséges formára és éjszaka 1 órakor kinyitottam a cella ajtaját. Lővére készen tartott revolverrel léptem ki. El voltam rá szánva, hogy fegyverrel török magamnak utat, hogyha megtámadnak, drágám odam az életem és hogyha nem sikerül megmenekülnöm, inkább főbe lövöm magam, mintsem a fehérek keze közé visszakerüljek, mert sajnos, nagyon is jól tudtam, hogy milyen változatos kínzások várnak itt rám. Az ajtó elé állított őt nem vettem észre. Ott horkolt a folyosón. En lábujjhegyen, észrevétlenül elmentem előtte, aztán

kitörttem az éjszakába,

anélkül, hogy észrevettek volna. Egyenesen Székesfehérvárra mentem. Egyfolytában 5 óra alatt tettem meg az utat. Közben még Polgárdiban azzal, hogy a fehérek számára kémkedni megyek. Hajdu törzsőrmester nevére sikerült utazási igazolványt kapnom. Székesfehérvárról fölkapaszkodtam a vonat tetejére, így érkeztem be Budapestre.

Dr. Zoltán X ur. Van-e, aki e nevet ismeri?

Egész bizonyosan a szenzáció erejével fog hatni az a megbízható értesülésünk, hogy a föntnevezett ur ezidő szerint — legalább is a sorok írása idején — Fridrichország igazságügyminisztere. Lehet, hogy mire e sorok megjelennek, érdemeinek megleghangu elismerése mellett visszavonult a jól kiérdemelt jelentéktelenségbe. Kár volna érte, nem mindennapi bátorságu férfi. Egyedül ő merészt arra vállalkozni, hogy átveszi Baloghy ur elárult örökét, a fából vaskarikát: a legmagasabb léptekkel ténfegő „gyorsított” eljárás, mihez képest a csigacsuszás vagy lajhárcamogás expresszvonat. Ő kanalizatja most a munkáscsaládok tízezreivel azt a kotyvalékot, amelytől undorral szökött meg a saját szakácsa. Biztos helyről kaptuk azt az értesítést, hogy a politikai pörök idegyilkos lassúságának nem alantasabb hatóságok az okai, hanem fejétől szagos az igazságszolgáltatás. A miniszter ur az, aki nem ad elegendő személyzetet és nem hajlandó enyhíteni az üldözés tempóján. Mindezt azért hozzuk köztudomásra, nehogy az ártatlanul 8 hét óta gyöttrődő foglyok étellel ácsorgó, kétségbeeséssel viaskodó családtagjai téves helyre adresszálják jókívánságu fohászukat,